

ACTIVITY OF OFFSHORE BUSINESS IN UKRAINE

Dzenis Victoria Alexandrovna

cand. econ. sciences, associate professor

department of banking

financial faculty

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Kharkov, Ukraine

Toroeva Violetta Alexandrovna

student

department of banking

financial faculty

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Kharkov, Ukraine

ДІЯЛЬНІСТЬ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Дзеніс Вікторія Олександрівна

канд. екон. наук, доцент

кафедра банківської справи

фінансовий факультет

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

м. Харків, Україна

Тороева Віолетта Олександрівна

студентка

кафедра банківської справи

фінансовий факультет

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

м. Харків, Україна

Abstract. The article is considered the essence of the concept of «offshore zones» and the classification of offshore, depending on their intended use. The main features of offshore zones are investigated. The current trends of offshore business development in Ukraine are analyzed. The main measures are proposed to eliminate the outflow of national capital and tax evasion in order to minimize «the shadow economy» in Ukraine.

Key words: offshore, offshore zone, offshore activities, offshore business.

Анотація. У статті розглянуто сутність поняття «офшорні зони» і класифікація офшорів в залежності від їх цільового використання. Досліджено основні ознаки, що властиві офшорним зонам. Проаналізовані сучасні тенденції розвитку офшорного бізнесу в Україні. Запропоновані основні заходи щодо усунення відтоку національного капіталу та ухилення від податків з метою мінімізації «тіньової економіки» в Україні.

Ключові слова: офшор, офшорна зона, офшорна діяльність, офшорний бізнес.

В сучасних умовах дослідження офшорної діяльності займає важливе місце у фінансовій системі України. Внаслідок даної ситуації, спостерігається значний приріст обсягів офшорних операцій та кількості офшорних установ. Зважаючи на поширене використання офшорів українськими підприємцями та значні масштаби відтоку капіталу з економіки України в офшорні зони, дослідження негативного їх впливу на національну економіку та знаходження шляхів вирішення даної проблеми є особливо актуальними. Такий негативний вплив проявляється у недобросовісній податковій конкуренції, яка скорочує базу

Матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції «Економіка та менеджмент у кризовий період»

оподаткування та надходження до національного бюджету та підтримці «тіньової економіки», що вимагає посилення правових заходів до офшорної діяльності в Україні.

Багато вітчизняних і зарубіжних досліджень таких економістів, як К.В. Дяченко [2], Л.О. Нікітіної [3], О.О. Харчук [4] та інших експертів присвячені питанню вивчення тенденцій розвитку офшорного бізнесу та його впливу на національну економіку. Однак, досі питання правового регулювання сфери фінансів є актуальним й потребує значної уваги для зниження рівня ухилення від оподаткування та вчинення злочинних діянь у фінансовій сфері та економіці України загалом.

Офшорні зони являють собою вільні економічні зони, які належать до сервісних вільно-економічних зон. Їх особливістю полягає у створенні сприятливого валютно-фінансового та фіскального режимів, високому рівні та законодавчих гарантій конфіденційності, лояльності державного регулювання для юридичних осіб [2].

Проаналізуємо сучасний стан офшоризації в Україні. Результати дослідження свідчать, що Україна посідає 6 місце в глобальній офшорній мережі [5] (рис. 3). Понад 1600 об'єктів України зареєстровані в глобальній офшорній павутині. Безпосередньо з Україною пов'язано лише 0,23% вузлів або 1689 об'єктів з 719000 об'єктів (для порівняння частка ВВП України в світовому ВВП складає приблизно 0,12%), які пов'язані з офшорним бізнесом.

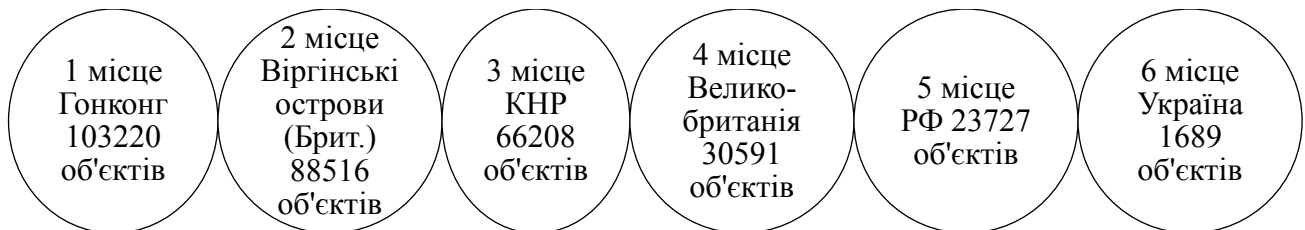

Рис. 3. Рейтинг країн в глобальній офшорній мережі, 2016 р.

Виходячи з цього, можна стверджувати, що українське законодавство все ж таки потребує удосконалення в регулювання суспільно-економічних відносин, оскільки даний бізнес поступово стає поширеним і негативно впливає на економічний стан України шляхом значного витоку капіталу з країни.

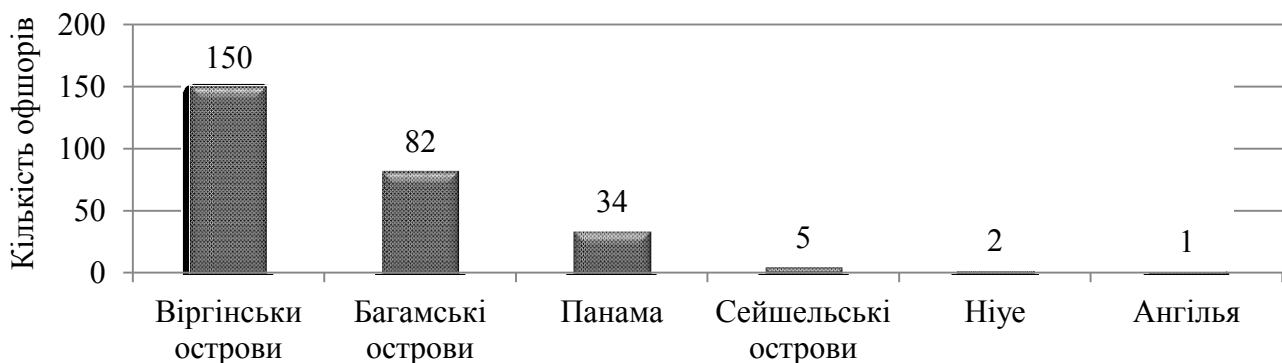

Рис. 4. Рейтинг офшорних зон з найбільшою кількістю зареєстрованих офшорів України

Відповідно до даних дослідження рейтингу офшорних зон з найбільшою кількістю зареєстрованих офшорів України, що наведені на рис. 4, на першому місці знаходяться Віргінські острови, на яких зареєстровано 150 українських офшорів. Загальна частка інвестицій з офшорних зон серед найкрупніших інвесторів в економіку України зростає на 26,1% за 2010–2016 рр. Так, станом на 31 грудня 2016 р. інвестиції з трьох найбільш суттєвих офшорів — Кипру, Британських Віргінських островів і Белізу склали майже 10 млрд. дол.

США, що в загальному обсязі іноземних інвестицій складає 76,9%, як це зазначено на рис. 5 [5].

Відповідно до рис. 5, інвестування в Україну з Кіпру є лідируючим як у фінансовому, так і у відсотковому співвідношенні до загального обсягу інвестицій (станом на 31.12.2016 р. — 8,6 млрд. дол. США або 66,1%). Також збільшується частка альтернативних офшорів. В першу чергу це стосується Белізу і Британських Віргінських островів. Слід відмітити, що зростає також рівень інвестицій з Панами и Сейшельських островів, які використовуються українським бізнесом в якості «податкових гаваней». Отже, можна стверджувати, що майже 80% інвестицій в Україні проведені через офшорні компанії.

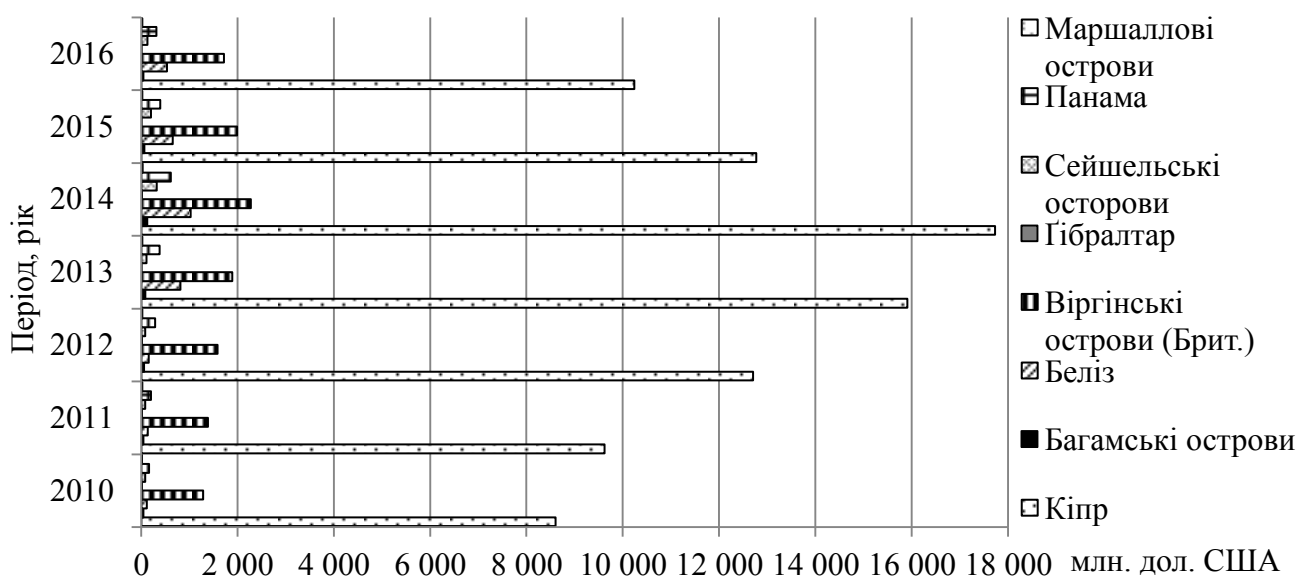

Рис. 5. Обсяг прямих іноземних інвестицій в національну економіку за 2010–2016 рр.

Найбільші обсяги інвестиційного капіталу з України припадають на Кіпр, як свідчать дані дослідження, що представлені на рис. 6. Так, станом на 2016 р. даний показник становить 5,9 млрд. дол. США, який виріс на 11% у порівнянні з 2010 р. Також збільшується частка й такої офшорної юрисдикції як Британські Віргінські острови. Протягом 2010–2016 рр. прямі інвестиції збільшилися майже у 1,5 рази і складають 51,3 млн. дол. США [4]. Дані щодо інших офшорних зон, серед яких Гібралтар, Панама, Багамські острови та інші, не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності інформації [1].

Незважаючи на економічну привабливість офшорних зон для бізнесменів, проведення операцій з ними негативно позначається на економіці України, адже внаслідок цього держава позбувається величезних сум, які не доходять до Державного бюджету. В Україні досі немає законодавчої бази для регулювання операцій, які здійснюються з офшорними юрисдикціями [4, с. 159].

Матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції
«Економіка та менеджмент у кризовий період»

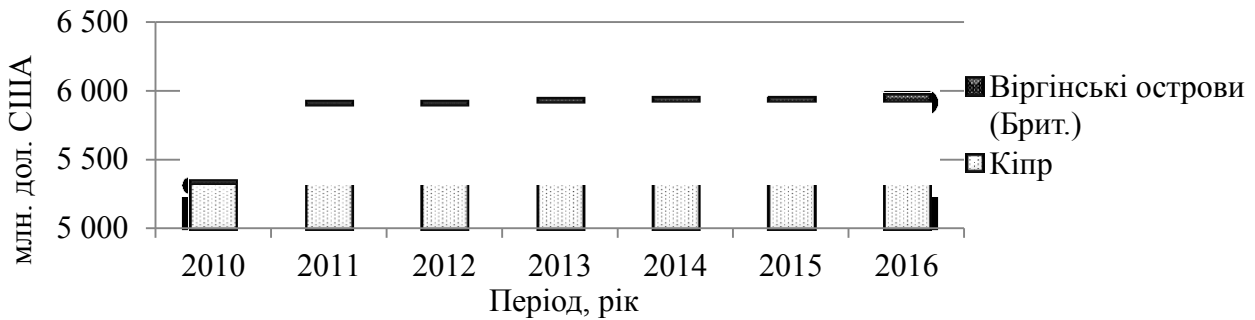

Рис. 6. Обсяг прямих інвестицій з України в економіці офшорних юрисдикцій за 2010–2016 рр.

Тому є необхідним запровадження різних підходів у боротьбі з тіньовою економікою в Україні. Необхідно посилити штрафні санкції, забезпечити покарання в разі виявлення фактів приховування прибутків платниками податків, посилити відповідальності посадових осіб контролюючих органів за корупційні діяння, підвищити ефективність роботи податкового контролю з виявлення фактів ухилення від оподаткування, забезпечити стабільного та зрозумілого податкового законодавства, спростити системи оподаткування та адміністрування податків, зменшити податковий тягар, створити умови для функціонування бізнесу, за допомогою чого частка тіньової економіки значно знизиться [3, с. 181].

За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що функціонування офшорних зон потребує подальшого опрацювання, оскільки масштаби їх діяльності стають досить значні. Необхідна активізація світового співтовариства щодо регулювання фінансових потоків до всіх країн задля забезпечення протидії відмиванню «брудних» грошей та приховування від оподаткування, серед яких головним є визнання юрисдикцій з офшорними ознаками національними законодавствами та оподаткування фінансових потоків, що здійснюються з цих територій.

Література:

1. Закон України «Про державну статистику» від 17.09.1992 р. № 2614–ХІІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.
2. Дяченко К.В. Передумови створення офшорних зон в Україні / К.В. Дяченко // Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.conference.nuos.edu.ua>.
3. Нікітіна Л.О. Перспективи розвитку фінансової діяльності держави щодо регулювання офшорних механізмів в Україні: правові аспекти / Л.О. Нікітіна, Я.М. Панько // Порівняльно-аналітичне право. – 2017. – № 1. – С.180–182.
4. Харчук О.О. Негативні наслідки діяльності офшорних зон та шляхи подолання в Україні / О.О. Харчук, С.А. Коритнік // Міжнародний науковий журнал. – 2016. – № 6 (3). – С. 157–160.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/ivu/ivu_u/ivu0416.html.